

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Finance, Tax and Advice
voltijd

Hogeschool Rotterdam

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Finance, Tax and Advice
voltijd

Hogeschool Rotterdam

CROHO nr.: 35517

Hobéon Certificering

Datum

23 januari 2020

Auditpanel

Mr. dr. E. van de Luijtgaarden

H. Weggen MBA

Drs. J. Zweekhorst

G. Eijkelenburg

Secretaris

Drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	19
6.	AANBEVELINGEN	21
BIJLAGE I	Scoretabel	23
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	25
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	29
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	31

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Rotterdam
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief besluit NVAO, november 2013
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	B Finance, Tax and Advice
registratienummer croho	35517, FTA
domein/sector croho	Economie
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Science
aantal studiepunten	240 EC
Afstudeerrichtingen/differentiaties	Banking & Insurance Tax, Law & Economics
locatie	Rotterdam
variant	Voltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	14 november 2019

2. SAMENVATTING

De opleiding Finance, Tax and Advice (hierna: FTA) is in 2018 ontstaan uit de fusie van twee voorloperopleidingen: Fiscaal Recht en Economie (hierna FRE) en Financial Services Management (hierna: FSM). Voor FRE en FSM geldt dat deze ten tijde van de audit in afbouw zijn en in 2022 uitfaseren. Nadien studeren nog uitsluitend studenten af die de vierjarige FTA-opleiding hebben gevolgd. Hogeschool Rotterdam biedt FTA aan sinds september 2018.

Het landelijk beroepsprofiel FTA met als ondertitel 'Excellente adviseurs in een uitdagende sector' vat kernachtig samen waar deze nieuwe opleiding voor opleidt. Zij richt zich op de markt van financieel-economische en fiscale dienstverlening. Afgestudeerden komen terecht in een breed werkveld dat zich uitstrekt van de Belastingdienst tot en met de private sector zoals banken, verzekeraars en accountantskantoren. Afgestudeerden kunnen ook als zelfstandig ondernemer aan de slag om, bijvoorbeeld, als *start up* een nieuw financieel product in de markt te zetten.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding FTA is ontstaan uit twee voorgangeropleidingen FRE en FSM. De leerresultaten van FRE en FSM zijn opgenomen in het 'nieuwe' FTA- Opleidings- en Competentieprofiel.

De beoogde leerresultaten van FTA zijn zodanig geformuleerd dat zij aantoonbaar het vereiste bachelorniveau representeren en aansluiten op de eisen van het beroepenveld.

De internationale oriëntatie is verwerkt. FTA richt zich met name, maar niet uitsluitend, op het midden en kleinbedrijf (MKB) in de regio. De opleiding verzamelt regelmatig en systematisch input uit het werkveld om de beoogde leerresultaten, waaronder op het terrein van onderzoek, actueel te houden. Het auditpanel stelt na bovenstaande weging vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 1 voldoet.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De opleiding FTA beschikt over een goed vormgegeven curriculum dat niet alleen naadloos aansluit op de curricula van beide uitfaserende opleidingen FRE en FSM, maar tevens aanvullingen en wijzigingen laat zien wat vakinhoud betreft. De stage is goed gepositioneerd in de opleiding, studenten zien er de meerwaarde van in. De koppeling theorie en praktijk is evident, de relatie van de opleiding met het werkveld goed. Onderzoek is in alle studiefasen aanwezig, internationalisering is een thema bij verschillende studieonderdelen. Het team docenten beschikt over voldoende vakinhoudelijke- en praktijkkennis om de studieonderdelen te verzorgen. De voorzieningen zijn op onderdelen nog een punt van aandacht. Het auditpanel stelt na bovenstaande weging vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 2 voldoet.

Standaard 3. Toetsing

Er is sprake van een opleidingsbreed, transparant en coherent toetsbeleid. De toetsing is valide, de toetsen zijn betrouwbaar. De opleiding zet formatieve toetsing in om het leerproces van de student richting te geven en dit te bevorderen. De toetsvormen zijn gevarieerd waardoor studenten zowel hun kennis als kunde kunnen laten zien. Het afstudeerprogramma is goed vormgegeven en biedt de student voldoende intellectuele uitdagingen. Nagenoeg alle leden van de examencommissie zijn BKE-gecertificeerd, enkelen inmiddels SKE-gecertificeerd. De beoordeling van afstudeerwerken door de opleiding is adequaat. Het auditpanel stelt na bovenstaande weging vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 3 voldoet.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De afstudeerproducten van FRE en FSM (van FTA waren ten tijde van de audit nog geen afstudeerwerken beschikbaar) reflecteren de profilering en positionering van beide opleidingen. Zij zijn wat onderwerpkeuze en uitwerking betreft interessant en laten over de volle breedte een bovengemiddelde kwaliteit zien. De eindwerken zijn methodologisch aan de maat en werkveldrelevant.

De door studenten gebruikte literatuur is goed gekozen en minimaal op bachelorniveau. Alumni en werkveld tonen zich tevreden over het niveau en de kwaliteit van de opleiding. Het auditpanel heeft er vertrouwen in dat ook de afgestudeerden van FTA, evenals die van haar beide voorgangeropleidingen, de beoogde leerresultaten realiseren. Gelet op bovenstaande weging stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 4 voldoet.

Algemene conclusie:

Gelet op de kwaliteit van de voltijd bacheloropleiding Finance, Tax and Advice en gelet op het feit dat afgestudeerden van beide voorloperopleidingen van Finance, Tax and Advice en thans uitfaserende opleidingen Fiscaal Recht en Economie en Financial Services Management de beoogde leerresultaten realiseren, adviseert het auditpanel de NVAO de opleiding FTA van de Hogeschool Rotterdam te accrediteren.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 23 januari 2020.

3. INLEIDING

FTA maakt binnen de Hogeschool van Rotterdam deel uit van de Hogeschool Rotterdam Business School. Door een herordening van opleidingen in het economisch domein is op 1 september 2018 de opleiding Finance, Tax and Advice ontstaan uit de fusie van de bacheloropleidingen Fiscaal Recht en Economie en Financial Services Management. De opleidingen FRE en FSM faseren daarbij uit en zo blijft vanaf 2022 alleen nog de opleiding FTA over als vierjarige bacheloropleiding. De NVAO schrijft hierbij voor, dat de inhoud van de samengevoegde opleidingen herkenbaar terugkomt in de nieuwe opleiding. Het auditpanel heeft hier voorafgaand en tijdens de audit aandacht aan besteed door de competenties te bestuderen zoals opgenomen in het Rotterdams opleidings- en Competentieprofiel waarin de overgang van de opleidingscompetenties en eindkwalificaties van FRE en FSM naar de FTA-competenties is beschreven en toegelicht. Binnen het landelijk overleg van de FTA-opleidingen (LOFTA) wisselen onderwijsinstellingen ervaringen uit en stemmen zij overeenkomsten en verschillen af. De nieuwe Rotterdamse opleiding FTA bood de onderwijsinstelling de gelegenheid om te kiezen voor een eigen profilering en differentiatie en voor onderwijskundige vernieuwing.

Met ingang van het studiejaar 2018-2019 heeft FTA ervoor gekozen om twee differentiaties aan te bieden: Banking & Insurance (B&I) en Tax Law & Economics (TLE). Tot en met het huidige studiejaar, 2019-2020, kunnen eerstejaarsstudenten FTA bij aanvang van hun studie kiezen voor één van beide differentiaties.

Dit betekent dat de onderwijsinstelling ten tijde van de audit vier curricula aanbood: de hoofdfase curricula voor FRE (1) en FSM (2) en het curriculum FTA met de differentiaties B&I (3) en TLE (4). Eerstgenoemde curricula biedt de opleiding aan tot en met 2022. Vanaf komend studiejaar is er sprake van een grootschalige curriculumvernieuwing waar de opleiding ten tijde van de audit nog aan werkte.

Vorige accreditatie

Beide voorgangeropleidingen van FTA, FRE en FSM, zijn samen op 11 en 12 september 2013 beoordeeld en op 31 maart 2014 resp. 30 juni 2014 door de NVAO geaccrediteerd. Een aandachtspunt bij FRE was de aansluiting van het programma op de instroom. Er vielen veel studenten uit in het eerste studiejaar. Ten tijde van de audit had de opleiding maatregelen genomen die de binding met studenten versterken door intakegesprekken te voeren en de voorlichting en advisering aan studenten te verbeteren. Voor de opleiding FSM heeft de NVAO in haar besluit geen aandachtspunten opgenomen. Het toenmalige auditpanel, en de NVAO nam dit in haar besluit over, verwachtte dat indien de opleiding haar ambities wist waar te maken, dit ertoe zou kunnen leiden '...dat de opleiding bij een volgende visitatie boven de huidige beoordeling uit kan steken'.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Missie en visie

FTA beschouwt het als haar missie ('opdracht') om professionals op te leiden met de nodige kennis en kunde, maar ook om jonge mensen te vormen die hun weg weten te vinden in de (financiële) sector en daarbij bewuste keuzes weten te maken en te onderbouwen. De opleiding leidt studenten op tot startbekwame hbo'ers in het fiscale en financiële domein. Zij richt zich met name op het regionale beroepenveld, i.c. het midden- en klein bedrijf in de Rotterdamse regio, zonder daarbij overigens de grote spelers in het nationale en internationale veld uit het oog te verliezen, zoals ook blijkt uit de samenstelling van de werkveldcommissie FTA waar personen zitting in hebben die afkomstig zijn van grote fiscale en financieel-economische organisaties. Studenten hebben vanaf de start van hun opleiding goed zicht (93 procent) op het werkveld.

Profiel en internationalisering

Ten tijde van de audit, november 2019, was er voor FTA een landelijk beroepsprofiel vastgesteld door het Landelijk Overleg opleidingen FTA (LOFTA). Hierin beschrijft het LOFTA de 'uitdagingen' waar de sector voor staat, de 'nieuwe *finance professional*', het werkveld en de eindkwalificaties met daarbij een uitsplitsing naar de HEO-standaard, de kernvakgebieden en de relatie van de competenties met de Dublin Descriptoren. Hierop heeft de Rotterdamse FTA-opleiding een eigen opleidings- en competentieprofiel ontwikkeld en het landelijk opleidingsprofiel verder geconcretiseerd. Dit is beschreven in het 'Rotterdams Opleidings- en Competentieprofiel 2018-2020'. Het auditpanel stelt hierbij vast dat de opleidingscompetenties van de 'oude' FRE en FSM herkenbaar terugkeren in de 'nieuwe' FTA-opleiding. Met haar profiel richt FTA zich in een belangrijke mate, maar niet uitsluitend, op het MKB in de regio Rotterdam. In dit verband merkt het auditpanel op dat de opleiding meer vertegenwoordigers uit het Rotterdamse MKB in haar werkveldcommissie kan opnemen (zie hierna). Internationalisering is in dit profiel nadrukkelijk een thema. Het auditpanel onderstreept de door de opleiding in het profiel beschreven noodzaak om studenten kennis te laten maken met verschillende gradaties van internationalisering. De mate waarin internationalisering een rol speelt, verschilt per organisatie.

Ook voor FRE en FSM is een afzonderlijk opleidings- en competentieprofiel opgesteld voor de periode 2018-2022, dus tot beide opleidingen uitfaseren. Ook hiervan stelt het auditpanel vast, dat dit op een adequate wijze is gebeurd en tevens aansluit op de eisen van het werkveld.

Competenties en rol werkveld

FTA beschrijft in haar opleidingsprofiel op een inzichtelijk wijze de set competenties. Ter illustratie een voorbeeld.

- Het competentieprofiel van FTA onderscheidt zes competenties die zij als volgt uitwerkt: Informeren en adviseren, Beoordelen, Verwerken, Signaleren van en inspelen op ontwikkelingen in de omgeving, Organiseren en verbeteren van werkprocessen en Ontwikkelen van Professionaliteit. De opleiding heeft deze geconcretiseerd in indicatoren, kernvakgebieden, onderliggende vaardigheden en mogelijke beroepsproducten en daarbij haar Rotterdamse kleur verder accentuerend.

De nieuwe opleiding FTA heeft tegelijk met de vaststelling van het landelijke beroepsprofiel FTA een eigen set competenties opgesteld. Hierbij hebben docenten, onderwijsmanagers en onderwijskundigen competenties geformuleerd en deze verder uitgewerkt in indicatoren, beroepsproducten en een kennisbasis. Het landelijk beroepsprofiel FTA en de praktijkervaring van docenten vormden de basis. Het resultaat is vervolgens voorgelegd aan en besproken met de beroepenveldcommissie van (toentertijd) FRE en FSM. Zij hebben dit gevalideerd. Met ingang van het studiejaar 2018-2019 (het eerste jaar waarin de onderwijsinstelling FTA aanbiedt) gelden deze competenties voor FTA.

In de FTA-beroepenveldcommissie hebben vertegenwoordigers uit het werkveld van FRE en FSM nog zitting. Zij discussiëren twee à drie keer per jaar met de opleiding over ontwikkelingen in het werkveld ('geprikkeld door de opleiding', 'interessante discussies') en de implicaties hiervan voor de opleiding(en). Dit kalenderjaar heeft de opleiding een uitgebreide werkveldpeiling gehouden die leidde tot relevante input op de terreinen visie en vakinhoud en tot een verdere aanscherping van het Rotterdamse profiel. De opleiding betreft hierbij tevens haar examencommissie (die verantwoordelijk is voor het gerealiseerd niveau) en de opleidingscommissie (die medeverantwoordelijk is voor de inhoud van de opleiding).

Onderzoek

In het landelijk beroepsprofiel zijn de eindkwalificaties van FTA opgesomd. Deze zijn gebaseerd op de vier heo-standaarden waaronder onderzoekend vermogen. FTA besteedt in haar profielbeschrijving expliciet aandacht aan onderzoek ('De FTA'er verwerkt vergaarde informatie en de uitkomsten van beoordelingen in producten voor de klant/relatie') en werkt dit vervolgens uit in: het kunnen zoeken van informatie en dit interpreteren, het signaleren van trends en actuele ontwikkelingen en oordeelsvorming. De FTA'er signaleert en onderzoekt trends en ontwikkelingen en houdt daarbij rekening met ontwikkelingen op maatschappelijk en politiek terrein. Verder vertaalt hij onderzoeksbevindingen naar mogelijke aanpassingen of verbeteringen van een beroepsproduct of dienstverlening. De opleiding heeft daarmee de onderzoekscomponent voldoende beschreven/uitgewerkt in haar profiel.

Weging en Oordeel Voldoet

FTA en haar voorgangeropleidingen FRE en FSM hebben recent, ieder afzonderlijk, een inzichtelijk opleidings- en competentieprofiel opgesteld. Het auditpanel vindt dit belangrijk want hoewel FRE en FSM uitfaserende opleidingen zijn, is het essentieel dat zij tot hun definitieve uitfasering eind 2022 zicht blijven houden op de actualiteit en relevantie en op de kwaliteit van zowel de profilering als aansluiting op de arbeidsmarkt. Dit is het geval. FTA richt zich met name op het MKB in de regio, de 'big four'-kantoren en de Belastingdienst en heeft een aantal competenties van een 'Rotterdamse' signatuur voorzien. De opleiding verzamelt systematisch input uit het werkveld om de eindkwalificaties actueel te houden. Zij zijn zodanig geformuleerd dat zij het vereiste bachelorniveau representeren en aansluiten op de eisen van het beroepenveld. Met andere woorden, er is sprake van een professionele oriëntatie. De onderzoekscomponent en de internationale oriëntatie zijn verwerkt. Het auditpanel stelt na weging van bovenstaande oordelen vast dat standaard 1 voldoet.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

Onderwijsvisie

In het opleidingsprofiel 2018-2020 schetst FTA op inzichtelijke wijze de kaders en uitgangspunten van haar (onderwijs)visie. Als 'typerend' noemt de opleiding '....de grootstedelijke context waarin docenten en studenten functioneren'. Zij '...streeft naar hoogwaardig onderwijs' dat zich richt op brede ontwikkeling van een diverse groep studenten, samen met competente docenten en coaches en het FTA-werkveld'. Vervolgens heeft de opleiding haar uitgangspunten geconcretiseerd in elf punten. Het auditpanel stelt vast dat dit op een adequate en eveneens inzichtelijke wijze is gebeurd met daarbij een belangrijke rol voor het werkveld.

Programma

De opleiding FTA heeft in een document, het Transitieplan FTA, de weg beschreven van FRE en FSM naar FTA. Hierin beschrijft zij de fases die zij doorloopt alsmede de output van de verschillende fases. Zo leidde de startfase (2018-2019) tot het opleidingsprofiel FTA, het FTA-curriculum alsmede een notitie over internationalisering binnen FTA. In de daaropvolgende fases is er sprake van een verdere graduele ontwikkeling van de documenten uit de eerste fase. Zo zijn in het curriculum 2019-2020 al verschillende specifieke FTA vakken in het curriculum opgenomen in vergelijking met het curriculum uit 2018-2019. Het auditpanel stelt vast dat de uitwerking van het FTA curriculum op een zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden en dat de uitfasering van de FRE en FSM curricula eveneens op een zorgvuldige wijze gebeurt. Onderdelen van beide voorloperopleidingen zijn terug te vinden in het nieuwe FTA-curriculum. Er is een extra cursus Nederlands in het FTA curriculum opgenomen. In dit verband stelt het auditpanel vast, na inzage in studentproducten, dat studenten een duidelijk stijgende lijn laten zien in hun schriftelijke uitdrukkingsvaardigheden. De opleiding corrigeert op dit punt consequent, tot op het niveau van punten en komma's, zo blijkt.

Studenten geven aan dat er een duidelijk stijgende lijn zit in het vereiste niveau naarmate ze met hun studie vorderen. Omdat de opleiding FTA nog niet volledig is 'uitgerold', baseert het auditpanel zijn oordeel over het FTA-curriculum voor een deel op planvorming en heeft daartoe documenten bestudeerd (zie hierna) en is deze planvorming een thema geweest tijdens de audit. Van belang is dat de opleiding voldoende aandacht blijft besteden aan ethisch redeneren en handelen en aan digitalisering. Zoals de vertegenwoordigers van het werkveld aangaven tijdens de audit: in het dagelijks werk hebben integriteitkwesities een steeds belangrijkere rol.

Het laatste cohort studenten dat de opleidingen FSM en FRE volgen, stroomden in september 2017 in. Het eerste cohort studenten dat de opleiding FTA volgt, stroomde in september 2018 in. FTA onderscheidt twee differentiaties: Banking & Insurance (B&I) en Tax Law & Economics (TLE).

Studenten die zich in dit en vorig studiejaar inschreven bij FTA, kiezen direct voor één van deze differentiaties. Zij sluiten aan bij de 'oude' opleidingen FSM (B&I) en FRE (TLE). Voor beide differentiaties, B&I en TLE, zijn competentiedekkingsmatrices opgesteld en kennen een eigen curriculum waarbij, zoals hierboven al aangegeven, in toenemende mate is er sprake van studieonderdelen met een FTA-karakter. In de varianten B&I en TLE behoudt FTA de basis van de 'oude' opleidingen. Zoals de opleiding schrijft: 'We gooien niet iets weg wat nog goed, misschien wel uitstekend is'. Daarmee neemt FTA een voorschot op het komend cohort, 2020-2021, waarbij zij aan propedeusestudenten een nieuw curriculum aanbiedt.

Het auditpanel stelt vast dat de opleidingen FSM en FRE een andere benadering hebben bij het verplicht bijwonen van lessen. Is er bij eerstgenoemde sprake van vrijheid in het bijwonen van studieonderdelen, bijvoorbeeld op het terrein van afstuderen, bij FRE bestaat daarentegen een aanwezigheidsplicht. FTA zal hier één lijn moeten trekken.

FTA

Voor FTA geldt dat het landelijk beroepsprofiel FTA de kernvakgebieden beschrijft die zijn toegewezen aan FTA. Hiertoe behoren (niet uitputtend): Finance, Tax, Advice, Economics, Quantitative Techniques en Strategic Management. Hiermee sluit FTA aan bij haar voorloperopleidingen FRE en FSM. Zo komt in FTA het fiscaal-rechtelijk deel duidelijk terug (FRE) alsmede bijvoorbeeld bancaire zaken zoals budgetteren, lenen en hypotheek (FSM). De onder standaard 1 beschreven visie vormt voor FTA het uitgangspunt voor het nieuwe curriculum. Ten tijde van de audit was de opleiding nog bezig de laatste jaren van het vierjarige curriculum vorm te geven. Op basis van de door het auditpanel bestudeerde documenten van FTA, waaronder het opleidingsprofiel maar ook het toetsplan en de blauwdruk van het vierjarig FTA-curriculum, is duidelijk dat het FTA-curriculum het bachelorniveau representeert. Duidelijk is dat de leerdoelen zijn afgeleid van de eindkwalificaties en dat het curriculum een goede uitwerking is van de leerdoelen. Het vierjarig curriculum vormt een realistisch weergave van de thema's binnen het beroep, zo stelt het auditpanel vast. Extra vertrouwen krijgt het auditpanel door het feit dat studenten (NSE score 4.0) en docenten tevreden zijn over de uitlopende FRE- en FSM-curricula die er vakinhoudelijk en didactisch goed uitzien en praktijkrelevant zijn.

Instroom en uitstroom

FRE en FSM hadden te maken met een vrij hoge studentuitval (rond 50 procent) in de propedeuse en zochten de verklaring hiervoor met name bij het specialistisch karakter van de opleiding, de extrinsieke motivatie van de studenten en de status van het beroep (hoge status, lastige opleiding). Ook de toenemende diversiteit van de instroom van studenten kan hierbij een rol spelen. FTA heeft mede naar aanleiding van haar ervaringen met FRE en FSM maatregelen genomen om het propedeuserendement te verhogen, zo zet zij in op intensievere voorlichting en op verdere professionalisering van het docententeam op de terreinen didactiek en begeleiding. De eerste evaluatieresultaten laten zien dat de genomen maatregelen nog niet tot de gewenste verbetering leiden. De complexiteit van de opleiding vormt mede een reden waarom een relatief grote groep studenten langer dan de nominale duur van de opleiding studeert. Intensieve coaching gedurende de laatste studiefase en maatwerktrajecten hebben er toe geleid dat een behoorlijk aantal langstudeerders de opleiding succesvol heeft afgerond. Voor FTA, differentiatie B&I geldt dat ongeveer een kwart van de studenten in de propedeuse uitvalt. Voor de FTA differentiatie TLE is dit 20 procent (studiejaar 2018-2019). Dit zijn uitvalcijfers die volgens het auditpanel passend zijn voor een opleiding binnen dit domein.

Didactiek en stage

Naarmate de studenten FTA in hun studie vorderen, neemt de complexiteit van de vakinhoud en vaardigheden toe, evenals de zelfsturing en verantwoordelijkheid over het eigen leerproces.

Studenten kunnen hun leerproces steeds meer zelfstandig vormgeven en werken veelal aan projecten en aan een beroepsproduct en stemmen hun werkzaamheden af op die van andere studenten. De opleiding kan volgens het panel, meer dan thans het geval is, gastcolleges organiseren. Ook studenten geven aan meer gastcolleges te waarderen.

De stage omvat voor studenten een aanzienlijk deel van hun opleiding. Zij geven aan met voldoende bagage aan de stage te beginnen. Ook het werkveld is tevreden over de inzet, leergierigheid en vakinhoudelijke kennis en vaardigheden van stagelopende studenten. Het auditpanel stelt vast dat de stageplekken studenten in ruime mate de gelegenheid geven om zich verder te professionaliseren. De begeleiding op de stageplek door docenten en stagebegeleider beoordelen studenten als goed. Studenten zouden wel eerder in de opleiding in contact willen komen met het werkveld. Probleem daarbij is echter dat hun kennis nog onvoldoende is om als stagiair mee te kunnen draaien.

Docenten

Het docententeam is met ingang van dit studiejaar met 1,6 fte uitgebreid en bestaat uit 36 medewerkers. Bestudering van de cv's laat zien dat zij veelal uit de beroepspraktijk afkomstig zijn. Een van de voorwaarden in het aannamebeleid van de onderwijsinstelling is het bezit van een masteropleiding op een voor de opleiding relevant terrein. Daarnaast zijn praktijkervaring in en affiniteit met het onderwijs van belang. Docenten met een vaste aanstelling, hebben de basisopleiding didactiek succesvol afgerond. Het auditpanel stelt vast dat het team docenten toegerust is om de opleiding te verzorgen. Met name de praktijkcomponent is een onderdeel dat studenten waarderen. Instellingsbreed is vastgelegd dat vanaf 2021 alle docenten BKE¹ - gecertificeerd zijn. Ruim de helft van de docenten is inmiddels BKE-gecertificeerd. Vier docenten volgen het SKE¹-traject. Van belang is dat de opleiding blijft inzetten op verdere professionalisering van docenten, dit is in dit vakgebied cruciaal.

Didactische vaardigheden van docenten is een telkens terugkerend punt van aandacht van de opleiding. Zo volgen nieuwe docenten een BKO¹-traject; voor een vaste aanstelling is de succesvolle afronding ervan vereist. Studenten zijn tevreden over de vakdidactische en vakinhoudelijke kwaliteit van de docenten. Zowel de expertise als de betrokkenheid en toegankelijkheid van docenten beoordelen zij als ruim voldoende tot en met goed. Studenten beoordelen startende docenten als 'stroef'. Een recent door de opleiding geïntroduceerd buddysysteem moet hierbij soelaas bieden.

Docenten geven aan tevreden te zijn over hun werk, de sfeer binnen de opleiding en over de collegialiteit. Een aandachtspunt is en blijft de hoge werkdruk. Verantwoordelijk hiervoor zijn een aantal goed te lokaliseren oorzaken: hoog en lang ziekteverzuim, wisselingen in zowel het docententeam als ondersteunend personeel en de overgang naar één FTA-opleiding en de hiermee gepaard gaande ontwikkel- en afstemmingsactiviteiten. Voor specifieke onderdelen van het nieuwe FTA-curriculum blijkt de opleiding (te) afhankelijk van enkele docenten. De opleiding neemt maatregelen om de werkdruk te verminderen. Voor de hand ligt dat het ontwikkelwerk afneemt als FTA eenmaal 'draait'. Ook zijn er plannen voor meer kleinschaligheid en een andere organisatiestructuur met als kenmerk: meer stroomlijning. Verder wil de opleiding in hogeschoolverband meer samenwerken met opleidingen uit het business-domein om zo de inzetbaarheid van docenten te verbeteren en te anticiperen op ontwikkelingen in het eigen en aanpalende beroepenveld.

Onderzoek

Zoals onder standaard 1 aangegeven, beschikt de afgestudeerde van de opleiding FTA over een onderzoekende houding. Tijdens zijn opleiding heeft hij kennis en vaardigheden verworven rondom methoden en technieken en kan hierop reflecteren. Ter illustratie: de competentie op het terrein van onderzoeksvaardigheden houdt binnen FRE nauw verband met de meer taakspecifieke competenties.

¹ BKE: Basis Kwalificatie Educatie. SKE: Senior Kwalificatie Educatie. BKO: Basis Kwalificatie Onderwijs.

Zo is de hbo-fiscalist in staat om een fiscaal vraagstuk te formuleren, dit te beschrijven, te analyseren en te verklaren, te evalueren, te toetsen en op te lossen en ten slotte om te kunnen adviseren op basis van zijn bevindingen. In het laatste studiejaar bewijst hij dat hij over onderzoekend vermogen beschikt en weet dit in de praktijk toe te passen.

Voor de nieuwe opleiding FTA geldt dat zij binnen verschillende studieonderdelen aandacht besteedt aan vaardigheden die nodig zijn voor het ontwikkelen van onderzoekend vermogen. Tevens leren studenten een onderzoeksplan op te stellen en onderzoek uit te voeren. In het afsluitend vierde studiejaar voert de student een praktijkgericht onderzoek uit: hier zijn de fiscaal-juridische afstudeeronderzoeken binnen de FTA-differentiatie TLE meer theoretisch van aard terwijl die van B&I, uitgevoerd bij een bank of verzekeraar, meer praktisch zijn. Tijdens hun opleiding leren FTA-studenten (1) zoveel mogelijk samen te werken en (2) van elkaar te leren op het terrein van onderzoek. Een goed, tevens didactisch, uitgangspunt omdat het in een snel veranderende financiële wereld van belang is om behalve zelf te leren en te onderzoeken, ook nauw samen te werken en onderzoek op zijn waarde/relevantie te kunnen beoordelen.

Internationalisering

Internationalisering is zowel impliciet als expliciet verwerkt in het FTA-curriculum. Het werkveld is steeds meer internationaal, zowel wat cliënten als wat wet- en regelgeving betreft. De opleiding besteedt hier dan ook in het curriculum ruim aandacht aan. Ter illustratie: binnen FTA heeft internationalisering een plek gekregen door het aanbieden van het studieonderdeel Engels én binnen studieonderdelen zoals Belasting Toegevoegde Waarde en Vennootschapsbelasting. In het derde studiejaar ligt de nadruk van internationalisering in de studieonderdelen Internationaal Belastingrecht, Transferpricing en International Banking and Insurance. Studenten hebben daarnaast de mogelijkheid om te kiezen voor een internationale businessweek, een internationale minor of om stage te lopen en/of af te studeren in het buitenland. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding het aspect internationalisering voldoende heeft vormgegeven in de curricula. Studenten wijzen er op dat zij meer gelegenheid willen om zich ook internationaal te ontwikkelen.

Studievoortgang en niveaubepaling

Om studenten inzicht te geven in hun studievoortgang, heeft de opleiding FTA een aantal fasen in de studie opgenomen waar zij normen aan verbindt. Zo is er sprake van een preadvies aan de student tijdens de propedeuse dat gebaseerd is op tentamenresultaten, coaching gesprekken en het startgesprek. Als alle tentamenperioden in het eerste studiejaar zijn afgerond, krijgt de student een Bindend Studieadvies. Hij moet dan meer dan 48 EC's hebben behaald om zijn studie te kunnen voortzetten in het tweede studiejaar. Om er zeker van te zijn dat studenten beschikken over de noodzakelijke kennis en vaardigheden om in het derde studiejaar stage te kunnen lopen, heeft de opleiding een stagenorm vastgesteld. De stagenormen van beide FTA-differentiaties B&I en TLE bestaan uit het behalen van de propedeuse en alle kernvakken uit de eerste twee blokken van het tweede studiejaar.

Studenten die in het tweede en derde studiejaar minstens 90 EC's hebben behaald, kiezen in het afstudeerjaar een verbredende of verdiepende minor. Kiezen zij voor de FTA-differentiatie TLE dan kunnen zij binnen de minor een schakelprogramma aan een universiteit volgen waarvoor wel strenge toelatingseisen gelden waaronder het behaalde cijfergemiddelde. Om in het afstudeerjaar te kunnen starten met het afstuderen, moet de student aan de afstudeernorm voldoen. Als hoofdregel geldt dat hij alle studieonderdelen uit het tweede en derde studiejaar behaald heeft.

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding voldoende aandacht besteedt aan de begeleiding van studenten. Dat kan ook omdat de docent-studentratio een gunstige 1 op 16 laat zien. De verschillende studiefases geven goed zicht op de kwalificaties die de student bereikt moet hebben alvorens aan een volgende fase te starten, aspecten die tijdens begeleidingsgesprekken de revue passeren. Begeleiding en ondersteuning blijven de hele opleiding mogelijk door docenten en studiecoach.

Voorzieningen

De opleiding beschikt over een adequaat toegeruste leeromgeving. Er zijn werk-, overleg- en onderwijsruimten voor docenten en studenten. De onderwijsorganisatie beschikt over een (digitale) cursusbibliotheek. Docenten en studenten maken gebruik van een digitale leeromgeving voor onderlinge communicatie, studievoortgangsinformatie, studiebegeleiding, het inleveren van opdrachten en multimediale ondersteuning van lessen. Studenten hebben behoefte aan meer werkplekken en kwalificeren de voorzieningen als sober. De functionaliteit van het netwerk is volgens hen adequaat. Door de groeiende studentenpopulatie en de sluiting van een gebouw is de druk op de voorzieningen toegenomen. Studenten en docenten zullen, zo geeft de opleiding aan, nog langere tijd last ondervinden van deze sluiting. De opleiding geeft aan niet alle verbeterpunten te kunnen realiseren maar tracht in overleg met andere opleidingen tot een zo adequaat mogelijke oplossing te komen.

Weging en Oordeel voldoet

De opleiding FTA beschikt over een goed vormgegeven curriculum dat is afgeleid van leerdoelen die op hun beurt zijn afgeleid van de eindkwalificaties. De stage is binnen het curriculum goed gepositioneerd; studenten zien er de meerwaarde van in. De koppeling theorie en praktijk is evident waarbij studenten, naarmate zij in hun studie vorderen, steeds meer verantwoordelijkheid krijgen voor hun leerproces en daarbij voor de vormgeving van hun leerproces. De begeleiding door docenten die zij hierbij krijgen is adequaat. De relatie van de opleiding met het werkveld goed. Onderzoek is in alle studiefases opgenomen, evenals internationalisering. De opleiding kan studenten meer gelegenheid bieden om zich ook internationaal te oriënteren. Het team docenten beschikt over voldoende vakinhoudelijke en praktisch kennis om de studieonderdelen te verzorgen. De voorzieningen zijn op onderdelen nog een punt van aandacht. Het auditpanel stelt vast dat standaard 2 voldoet.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Toetssystematiek

De uitgangspunten rond het toetsen zijn vastgelegd in de onderwijsvisie van het Instituut voor Financieel Management, waartoe de opleiding behoort, en het toetsplan van de opleiding. De regels op het terrein van toetsing en examinering zijn opgenomen in de Onderwijs- en Examenregeling van de Hogeschoolgids.

De opleiding, in nauw overleg met en daarbij ondersteund door de toets- en examencommissie, besteedt uitgebreid aandacht aan de kwaliteit van toetsing. Het gaat dan om de validiteit, de betrouwbaarheid en de transparantie. Het auditpanel stelt vast dat deze kwaliteitscriteria door de opleiding op een inzichtelijke wijze zijn beschreven en op een inzichtelijke wijze toepast. Binnen FTA zijn de curriculumcommissie, de examencommissie en de toetscommissie betrokken bij het toetsproces. Zo beoordeelt de FTA-curriculumcommissie jaarlijks de curricula door middel van een curriculumscan en legt de resultaten voor aan de examencommissie. Onderdeel van deze scan is het beoordelen van het toetsplan en de hierin opgenomen competentiedekkingsmatrix. De curriculumcommissie beoordeelt verder de actualiteit van de toetsmatrijzen. De toepassing van het vierogenprincipe bij toetsing vindt thans op een meer gestructureerde basis plaats omdat de opleiding hiervoor tijd beschikbaar stelt, zo is het auditpanel gebleken tijdens het gesprek met de toets- en examencommissie.

Examen- en toetscommissie

De examencommissie is toegerust om haar wettelijke taken uit te voeren en krijgt daarvoor van het management de benodigde ruimte. Nagenoeg alle leden van de examencommissie zijn BKE-gecertificeerd, enkele inmiddels SKE-gecertificeerd. De examencommissie benoemt jaarlijks op basis van een aantal criteria, de examinatoren. De toetscommissie heeft als belangrijkste taak om toe te zien op de kwaliteit van de toetsen. Op basis van vastgestelde criteria beoordeelt de toetscommissie de kwaliteit van de toetsen op betrouwbaarheid, validiteit en transparantie. Tevens controleert en beoordeelt zij of de toets aansluit bij de leer- en toetsdoelen, of er een toetsmatrijs aanwezig is en of het beoordelingsmodel transparant is. De toetscommissie rapporteert behalve aan de examencommissie ook aan de toetsconstructeur(s), de onderwijsmanager en aan de directie van het instituut. Indien op basis van deze rapportage maatregelen genomen moeten worden, dan ziet de examencommissie daarop toe. Het management faciliteert dit.

Toetsing

De opleiding toetst de competenties via de prestatie-indicatoren in hun toetsprogramma.

Voorbeelden van deze indicatoren trof het auditpanel aan in het opleidingsprofiel FTA:

- de student FTA is in staat om op methodische wijze vanuit de klant een compleet beeld te krijgen van de behoefte van de klant en diens financiële situatie.
- de student FTA is ten behoeve van advisering en het verstrekken van informatie op de hoogte van trends en ontwikkelingen in het vakgebied.

De opleiding toetst op verschillende manieren, zowel de theorie (kennistoetsen) als de praktijk². Zo heeft de opleiding FTA per competentie, behalve de indicatoren, tevens de beroepsproducten beschreven waar de student aan werkt. Voorbeelden hiervan zijn: het klantadviesgesprek, het adviesrapport, presentaties en het opstellen van bezwaar-, beroeps-, verweer- of verzoekschrift.

Het auditpanel heeft toetsen bestudeerd uit verschillende studie jaren en van uiteenlopende vakken en stelt vast dat deze in voldoende mate dekkend zijn voor de lesstof. De diepgang van de vragen is voldoende: deze zijn passend voor het hbo-niveau. Validiteit en betrouwbaarheid van toetsen zijn gewaarborgd, Toetsen ondersteunen studenten bij hun leerproces. Studenten zijn op de hoogte van wat de opleiding van hen verwacht bij een toets; wel pleiten zij voor meer oefentoetsen.

De toetsdruk ervaren zowel de studenten als de docenten als hoog. De werkbaarheid van het toetsprogramma staat op de agenda van de opleiding. Mogelijk, zo geeft zij aan, biedt digitalisering van de toetsen hier een uitweg alsmede het voornemen om een nationale toetsbank op te zetten. In ieder geval wil de opleiding de samenwerking met andere opleidingen uit het economisch domein verder intensiveren om zo te komen tot uitwisseling van *best practices* op het gebied van toetsing.

Beoordelingssystematiek

De opleiding heeft in het toetsprogramma en de competentiedekkingsmatrix per studieonderdeel vermeld hoe en wat zij beoordeelt. Bij studieonderdelen die deel uitmaken van de kennisgestuurde leerlijn, toetst de opleiding door een summatieve toets en is altijd sprake van een individuele beoordeling. De beoordeling gebeurt door twee examinatoren. Bij de beoordeling van projecten maakt de opleiding regelmatig gebruik van *peerbeoordeling* waarbij studenten elkaar beoordelen naast het oordeel van de docent. De opleiding organiseert jaarlijks kalibratiebijeenkomsten waarbij examinatoren hun ervaringen uitwisselen, onderling en met afstudeerbegeleiders. De uitkomsten van deze bijeenkomsten kunnen leiden tot een bijstelling van de beoordelingssystematiek. Validiteit en betrouwbaarheid van de toetsbeoordeling is geborgd en onafhankelijk.

De beoordeling van afstudeerwerken van de uitfaserende opleidingen FRE en FSM is adequaat uitgevoerd. Zo stelt het auditpanel vast dat zijn oordeel over de afstudeerproducten minimaal afwijkt van het oordeel dat de opleiding heeft gegeven. Opvallend was dat het auditpanel kon traceren hoe de student is omgegaan met verbeter- en aandachtspunten van scriptiebegeleiders. De feedback van beoordelaars is herleidbaar. Het panel is van oordeel dat er sprake is van een deugdelijke beoordelingssystematiek.

Afstudeerprogramma

Het auditpanel heeft 15 afstudeerdossiers bestudeerd die afkomstig zijn van FRE en FSM studenten en stelt daarbij vast dat FRE alle opleidingsspecifieke competenties op eindniveau aftoetst. Dit gebeurt binnen de kaders van het afstudeertraject door middel van een afstudeerstage, afstudeerscriptie en een beroepsproduct. FSM hanteert een afstudeerprogramma waarbij zij een aantal competenties tijdens de opleiding 'aftoetst'. De opleiding geeft aan dat zij hiertoe is overgegaan omdat het competenties betreft die zeer divers zijn en derhalve niet goed in de afstudeeropdracht passen. Het auditpanel stelt vast dat 'aftoetsen' gebeurt bij studieonderdelen in het derde en vierde studiejaar. Voorbeelden hiervan zijn: de derdejaars stage, het project particulier adviseur (derde studiejaar) en het project financiële planning (vierde studiejaar). Het auditpanel stelt verder vast dat het afstudeerprogramma van zowel FRE als FSM gedegen is vormgegeven.

² Voor de in afbouw zijnde opleidingen FRE en FSM geldt dat er bij hen minder sprake is van kennistoetsen maar veel meer van geïntegreerde toetsen waarbij studenten hun kennis moeten toepassen over verschillende kennisgebieden.

Met name bij FSM is dit het geval door de verschillende studieonderdelen die enerzijds goed aansluiten op de arbeidsmarkt, zoals de genoemde projecten, en anderzijds de student uitdagen om zijn kennis en kunde op verschillende deeltherreinen van het vakgebied te laten zien.

Weging en Oordeel Voldoet

Er is sprake van een opleidingsbreed, transparant en coherent toetsbeleid. De toetsen zijn valide en betrouwbaar, dekken de lesstof in voldoende mate en bieden de student ondersteuning bij zijn leerproces. De beoordeling van toetsen, inclusief de afstudeerwerken, is betrouwbaar; de onafhankelijkheid ervan geborgd. Studenten zijn op de hoogte van de eisen die de opleiding aan hen stelt bij het maken van een toets. Het afstudeerprogramma is goed vormgegeven en daagt de student in voldoende mate uit om zijn kennis en kunde te tonen. De examencommissie vervult haar wettelijke taken, een substantieel deel van de leden van de examencommissie en van de toetscommissie is BKE- of SKE-gecertificeerd, hetzelfde geldt voor een deel van de docenten. Gelet op bovenstaande overweging stelt het auditpanel vast dat standaard 3 voldoet.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Het auditpanel heeft voorafgaand aan de audit vijftien afstudeerwerken bestudeerd en beoordeeld van de voorgangeropleiding van FTA, de opleidingen FRE en FSM. Ten tijde van de audit, november 2019, waren nog geen afstudeerwerken beschikbaar van FTA-studenten. Daarom heeft het auditpanel zich beperkt tot deze vijftien afstudeerwerken. Concreet uitgewerkt heeft het auditpanel beoordeeld: 70 procent uit studiejaar 2018-2019 (selectie tien studenten), 30 procent uit studiejaar 2017-2018 (selectie vijf studenten), vijf eindwerken FRE, drie volledige afstudeerdossiers FRE, vijf eindwerken FSM, twee volledige afstudeerdossiers FSM.

Het auditpanel stelt vast dat de gekozen thematiek van de scripties aansluit bij het werkveld en relevant zijn voor de opdrachtgever. Zo zijn afstudeerwerken bestudeerd rondom omzetbelasting, de naleving van overdrachtsovereenkomst, efficiency door digitaal bankieren of over een *tool* voor kredietaanvragen van studenten. Alle afstudeerproducten, dus ook bijvoorbeeld de eerder onder standaard 3 onder *Afstudeerprogramma* genoemde projecten, beoordeelt het auditpanel van bachelorniveau, een aantal afstudeerwerken als 'top'. De inhoud van de scripties gaat in een aantal gevallen verder dan de titel ervan suggereert, zonder overigens baanbrekend te zijn.

De afstudeerwerken laten een consistente opbouw zien waarbij de student de centrale vraagstelling alsmede de deelvragen successievelijk beantwoordt. De onderzoeksopzet is adequaat, evenals het taalgebruik en de gehanteerde literatuur. Studenten tonen creativiteit in hun afstudeerproducten, beschikken niet alleen over een breed onderzoekrepertoire, maar weten dit correct en weloverwogen toe te passen. Bij enkele afstudeerwerken was navolgbaar dat de resultaten voor het bedrijf prima bruikbaar waren, de aanbevelingen zijn opgepakt en de student in dienst is genomen. De beoogde leerresultaten komen in het afstudeerprogramma van FRE en FSM tot uitdrukking.

Werkveld en alumni zijn tevreden over de opleiding: de vakinhoud sluit aan bij de eisen die het werkveld stelt aan bachelor afgestudeerden. Niveau en praktijkgericht van studenten waardeert het werkveld. Studenten vinden eenvoudig een baan op niveau en naar tevredenheid.

Weging en Oordeel Voldoet

De eindwerken van FRE en FSM zijn interessant en laten over de volle breedte een bovengemiddelde kwaliteit zien. Zij reflecteren de profilering en positionering van FRE en FSM. De eindwerken zijn methodologisch aan de maat en werkveldrelevant. De gebruikte literatuur is goed gekozen en is minimaal op bachelorniveau. Alumni en werkveld tonen zich tevreden over de kwaliteit van de opleiding; het afstudeerniveau sluit aan bij de eisen die het werkveld stelt aan afgestudeerden bachelors. Gelet op de kwaliteit van de FRE- en FSM-afstudeerwerken heeft het auditpanel er vertrouwen in dat ook de afstudeerwerken van studenten die hun opvolgeropleiding volgen, FTA, het bachelorniveau representeren. Het auditpanel is van oordeel, gelet op bovenstaande weging, dat standaard 4 voldoet.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De opleiding Finance, Tax and Advice van Hogeschool Rotterdam leidt studenten op die het bachelorniveau hebben bereikt. De opleiding beschikt over contacten met het werkveld waarbij opleiding en werkveld in wisselwerking staan. De opleiding straalt samen met het werkveld eenheid uit.

Gelet op de kwaliteit van de opleiding Finance, Tax and Advice in de variant voltijd van de Hogeschool Rotterdam, en het feit dat afgestudeerden van de thans uitfaserende opleidingen Fiscaal Recht & Economie en Financial Services Management over het bachelorniveau beschikken, adviseert het auditpanel de NVAO tot continuering van accreditatie van de opleiding Finance, Tax and Advice.

6. AANBEVELINGEN

De opleiding FTA kan meer en eerder dan thans het geval is gastcolleges aanbieden. Dit verrijkt het curriculum en biedt studenten, ook propedeuse studenten, de gelegenheid om al vroeg met het werkveld in contact te komen.

Geef studenten meer gelegenheid om zich ook internationaal te oriënteren.

Studenten beoordelen de voorzieningen als sober. Op dit punt kan de opleiding nog een slag maken.

Zorg voor een uitgebreider netwerk binnen het kleine MKB.

Begeleid startende docenten intensiever zodat de door studenten geconstateerde 'stroefheid' snel verdwijnt.

De werkdruk is en blijft een thema binnen de opleiding, ook met de werving van nieuwe docenten en de afronding van de curriculumontwikkeling van FTA. Blijf dit goed monitoren de komende periode.

Zet in op verdere professionalisering van het personeel van de opleiding.

Communiceer met het werkveld over de veranderingen in de opleidingsstructuur en over FTA.

BIJLAGE I SCORETABEL

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam hbo-bacheloropleiding Finance, Tax and Advice voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling³ t.b.v. hbo-bacheloropleiding Finance, Tax and Advice. Hogeschool Rotterdam. Datum locatiebezoek: 14 november 2019.

<i>Tijd</i>	<i>Lokaal</i>	<i>Ronde - Functie/Rol</i>
08:00 uur – 08:15 uur	KZ.B4.103	<i>Ontvangst panel</i> Onderwijsmanager
08:15 uur – 09:15 uur	KZ.B4.103	<i>Vooroverleg panel</i>
09:15 uur – 10:15 uur	KZ.B4.106	<i>Commissies</i> Voorzitter curriculumcommissie FTA Voorzitter examencommissie HRBS Afstudeercoördinator FRE Afstudeercoördinator FSM Lid toetscommissie HRBS Kwaliteitszorg FTA
10:15 uur – 10:30 uur	PAUZE	
10:30 uur – 11:30 uur	KZ.B4.106	<i>Docententeam</i>
11:30 uur – 11:45 uur	PAUZE	
11:45 uur – 12:30 uur	KZ.B4.106	<i>Studenten</i> eerstejaars FTA B&I eerstejaars FTA TLE tweedejaars FTA B&I tweedejaars FTA TLE derdejaars FSM derdejaars FRE vierdejaars FSM vierdejaars FRE
12:30 uur – 13:15 uur	PAUZE	
13:15 uur – 14:15 uur	KZ.B4.111	<i>Materiaalinzage en voorzieningen</i> Etalagemoment.
14:15 uur – 15:00 uur	KZ.B4.106	<i>Alumni (A FSM/FRE) en werkveld (W)</i> (A FSM) AON (A FSM) AIG (A FRE) PwC (A FRE) Loyens & Loeff (W) ABN AMRO (W) KPMG (W) Belastingdienst (W) Rabobank
15:15 uur – 16:00 uur	KZ.B4.106	<i>Management-Directie</i> Onderwijsmanager Directeur
16:00 uur – 16:15 uur	KZ.B4.106	<i>Pending issues</i>
16:15 uur – 17:15 uur	KZ.B4.103	<i>Overleg panel</i>
17:15 uur – 18:00 uur	KZ.B4.120	<i>Terugkoppeling panel</i>

³ In verband met de privacywetgeving zijn in het programma uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon en NQA waarbij beiden vier hogescholen hebben beoordeeld. Gedurende het traject hebben de voorzitters van de betrokken kernpanels met elkaar afgestemd over de opzet en de focuspunten van de audits.

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep.

Verder wordt de afstemming tussen de auditpanels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief** indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief onder voorwaarden** indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **negatief** indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie-rapport FTA-opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding.
- Schematisch programma-overzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programma-onderdelen, met vermelding van
 - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht/aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel:
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* recente eindwerken (of van portfolio's/werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het panel heeft van vijftien studenten de eindwerken bestudeerd. Om redenen van privacy zijn de namen van deze afgestudeerden en hun studentnummers niet opgenomen in deze rapportage. Deze zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV Panelsamenstelling

Op 24 september 2019 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Finance, Tax and Advice van Hogeschool Rotterdam onder het nummer 008701. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	Finance, Tax and Advice.
----------------------	--------------------------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Mr. dr. E. van de Luijtgaarden	Voorzitter	Is verbonden aan de Zuyd Hogeschool als lector Preventive Law. Ook is hij adviseur en manager ad interim.
H. Weggen MBA	Lid	Business manager Aletta Preventieportaal aan de Aletta Jacobs School of Public Health (RUG).
Drs. J. Zweekhorst	Lid	Fiscaal econoom en werkt bij BLM Accountants & Adviseurs als vennoot/senior fiscalist.
G. Eijkelenburg	Studentlid	Studeert Finance, Tax and Advice (FSM) aan Fontys Hogescholen.

Drs. G.W.M.C. Broers	Secretaris	NVAO-getraind en geregistreerd secretaris
----------------------	------------	---

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl